

İYİLİK NEDİR, GÜNAH NEDİR

Eûzübillâhimineşşeytânirracim

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemîn. Hamden kesiran tayyiben mubareken fihi alâ külli hâlin ve-fî külli hîn. Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'd:

Fe-kâle Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

يَا وَابِصَةٌ، جِئْتَ تَسْأَلُنِي عَنِ الْبِرِّ وَالْإِثْمِ؟: الْبِرُّ مَا
انْشَرَحَ لَهُ صَدْرُكَ، وَالْإِثْمُ مَا حَاكَ فِي صَدْرِكَ، وَإِنْ
أَفْتَاكَ عَنْهُ النَّاسُ.

Yâ Vâbisatü, ci'te tes'elünî ani'l-birri ve'l-ismi? el-Birrü mâ inşereha lehû sadruke ve'l-ismü mâ hâle fî sadrike ve in eftâke anhu'n-nâsu.

Sadaka Resûlullah fîmâ kâl ev kemâ kâl.

Efendimiz Vabusa el-Esedî *radiyallahu anh* isimli kişiye diyor ki;

Ci'te tes'elünî ani'l-birri ve'l-ismi? "Sen geldin bana; 'Birr ü takvâ ne demek? İsm, günah ne demek?' Onu sormak için bana geldin.

Bu hadîs-i şerîfin sebep-i vürûdunu bilmiyorum. Ama daha ne soracağını o sormadan; "Sen şu sebeple geldin." diyor Peygamber Efendimiz. "Bana 'İyilik nedir, günah nedir?' diye sormaya geldin." diyor, tarif ediyor.

Buyuruyor ki;

el-Birrü mâ inşereha lehû sadruke. "İyilik, yaptığı zaman içinde ferahlık duyduğun iştir."

İyilik budur. "İyi ki bunu yaptım." Rahatlıyorsan, ferahlık duyuyorsan bu iyiliktir.

Ve'l-ismü mâ hâle fî sadrike. "Kötülük de, günah da nefsinde öyle bir huzursuzluk olan iştir."

Kendi içinde bir huzursuzluk duyuyorsan o gûnahtır.

Ve in eftâke anhu'n-nâsu. "İnsanlar 'Onu yap.' diye müsaade etseler, fetva verseler bile o işten için rahatsız oluyorsa..."

Böyle bir şey oluyorsa, insanın içinde huzursuzluk, çırpıntı oluyorsa..."

"O işte günahdır."

Demek ki insanoğlunun tabiatı aslında iyiliği, kötülüğü seziyor. İyilik yaptığı zaman memnun oluyor. Kötülük yaptığı zaman da vicdanı rahat vermiyor, yakasını bırakmıyor, insanın biraz canı sıkılıyor, tatsız oluyor. Tarif bu.

a. Vicdandan Fetva Almak

Bu konuda başka bir hadîs-i şerîf, rivayet daha var.

Ya babise istefti kalbike istefti nefsike. "Ey Vâbise" demiş, demek ki başkası duymuş bu hadîs-i şerîfi, o da kelimelerle naklediyor bize. Aynı konu ama ikinci hadîs-i şerîf.

Yâ babise istefti kalbike. "Ey babise, kalbine danış, gönlüne danış."

"Bir şey yapacağın zaman kendi içine bir dön, kendi kalbine bir danış."

İstefti nefsike. “Nefsinden fetva iste.”

“Bakalım gönlün razı geliyor mu? Bakalım nefsin, için memnun oluyor mu bu işe?”

el-Birrü. “İyilik.” *Metmu anne ileykü’l-hayru.* “Kalbin Rahatladığı, huzur duyduğu şeydir.” *Metmi anne ileyhil nefsü.* “Ve insanın vicdanın, nefsinin de huzur duyduğu şeydir.”

Ve’l-ismü. “Kötülük ise...” *Ma haka min nefsi.* “İnsanın içinde içine tırman huzursuzluk veren şeydir.” *Ve terede fî sabır.* “İnsanın içinde tereddüt hâsıl eden şeydir.” *Ve fi kanasü ve efterüke .* “İnsanlar sana bu konuda fetva verseler bile, ‘O doğrudur.’ deseler bile onu yapma, içinde bir tereddüt oluyorsa...”

Üçüncü hadîs-i şerîf:

يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ، الْمُتَمَسِّكُ بِسُنَّتِي عِنْدَ
اِخْتِلَافِ أُمَّتِي كَالْقَابِضِ عَلَى الْجَمْرِ

Ye’tî ale’n-nâsi zemânün el-mütemessikü bi-sünnetî inde ihtilâfi ümmetî ke’l-kâbıdı ale’l-cemri.

İbn Mes'ûd *radıyallahu anhümâ'* dan bu sonuncu hadîs-i şerîf.

Diyor ki Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz;

Ye'tî ale'n-nâsi zemânün. "İnsanların başına öyle bir zaman, öyle bir devir gelecek ileride..." *el-Mütemessikü bi-sünnetî.* "Benim sünnetime sarılan, sünnetimi yapan..."

Hadîs-i şerîflere göre Efendimiz'in yoluna uygun hareket eden, sünnet-i seniyeeye uygun hareket eden kimse...

İnde ihtilâfi ümmetî. "Ümmetimin şaşırıp da darmadağın, farklı farklı düşünüp ihtilafa düştüğü zamanda..."

Kimisi öyle yapıyor, kimisi şöyle yapıyor, kimisi öteki türlü yapıyor...

"O zamanda, işlerin ihtilaflı olduğu bir sırada benim sünnetime sımsıkı sarılan..."

Ke'l-kâbıdı ale'l-cemri. "Ateşi yakalayan insan gibidir."

Kor, kıpkırmızı ateşi elinde tutan insan gibi olacak, ateş tutan insan gibi... Eli yanar. Sünnete uymak, bir zaman gelecek, zorlaşa-

cak. Sakal bırakacaksın, işinden atacaklar mesela... Misal Türkiye’de öyle oluyor. Başını örteceksin, okuldan atacaklar. Müslüman olacaksın, haram yemeyeceksin, dairedeki arkadaşların kızacak, rüşvet yemiyorsun diye; “Aramızda ne arıyorsun, ne uyumsuz adamsın sen!” diye.

Başörtülü öğretmene; “Bulunduğun dairede uyum sağlamayıp huzursuzluk yapıyorsun. İdeolojik nedenlerle toplumun huzurunu kaçıyorsun.” diye soruşturma açmışlar. Başörtülü... Usta hırsız ev sahibini bastırmaya başladı.

b. Zor Zamanlarda Müslümanca Yaşamak

Efendimiz’in yolunda, sünnetine uygun gitmek isteyen insan eline ateş almış gibi yanacak, yani zorluk çekecekmiş. Öyle bir zaman gelecekmiş. Daha o zaman henüz gelmedi demek ki, daha da kötüleşecek belki. Daha iyi müslümanlar daha çok eza cefa çekecekler... Ya da bazı yerlere geldi.

Mesela Yugoslavya Osmanlı’nın elinden çıktı, idare Sırplar’ın eline geçti, ne katliamlar oldu, müslüman diye. Sonra son harpte

neler oldu... Şimdi Kafkasya... Mesela Kafkasya'da gazeteler yazarsa biraz öğreniyoruz, yüreğimiz cız ediyor. Gazeteler yazmazsa "Hiçbir şey olmuyor." deniyor. Ama düşünün ki evlere giriliyor, insanlar dövülüp öldürülüyor, ailesinin gözü önünde adamlar, delikanlılar öldürülüyor, alıp götürülüyor, kurşuna diziliyor. Kadınlara ne muameleler yapılıyor, evler yıkılıyor. Kış geçti, yazılmayınca insan burada rahat da, tok açın hâlinden anlamamış; anlayamıyor ama neler çekiyor...

Neden?

Müslüman olduklarından.

Müslüman olmasalar, öbür tarafa uysalar, araziye intibak etseler, ötekilerin dediklerini yapsalar, hain olsalar, dinlerinden dönseler, o zaman korunacaklar. Ama müslüman olduklarından çekiyorlar.

Bu nedir, muhterem kardeşlerim?

Bu imtihandır. Peki böyle zorlandığı zaman müslüman ne yapacak?

Dinini koruyacak.

Nereden çıkartıyorsun bu sözü?

Dine yapışacak. Zarar görecek bile olsa dinini bırakmayacak.

Peygamber Efendimiz anlatıyor ki;

Müslüman diye zalim bir hükümdar müslümanları, imanlıları öldürüyor. Hem de nasıl öldürüyor?

Çukur açtırmış, içine ateş yaktırmış, odunlar, ateşler, böyle derin çukur... O çukurun kenarına getiriyor. “Dininden dön!” diyor. Dönmeyeni itiyorlar, ateşin içine gidiyor, cayır cayır yanıyor. Hendekten ateşler... *Ashâbu’l-uhdûd*... Kur’ân-ı Kerîm’de geçiyor. Yemen’de mü’minlere böyle muameleler yapılmış.

Peygamber Efendimiz anlatıyor ki;

Bir kadın kucağındaki çocukla itile kakıla oraya kadar getirildi. “Dininden dön! İmandan vazgeç!” denildi. Kadın vazgeçmeyecek, iyi müslüman, iyi mü’min; ama kucağında çocuk var, “Acaba ben bu çocuğa haksızlık etmiş oluyorum mu? Acaba dediklerini söyleyiversem mi?” diye hatırlıdan geçirince kadına çocuk dile gelmiş, söylemiş: “Anneciğim, dininden dönme!” diye.

Demek ki müslüman imanından dönme-
yecek. Demek ki İslâm'dan fedakârlık yapma-
yacak. Dinine, imanına bağlı olacak, sâdık
olacak; yılmayacak, dönmeyecek.

Allahu Teâlâ hazretleri bizleri zorlu im-
tihanlara mâruz bırakmasın.

Burada rahat içinde yaşıyoruz, bir şey
değil. Ama git de Kafkasya'da yaşa bakalım...
Git de kâfirlerin azgın olduğu yerlerde yaşa...
İstimurdaki müslümanlar ne oldu şimdi, bil-
miyoruz. Vietnam harbi olmuş, o zaman ben
bilmiyordum, Vietnam'da çok müslüman
varmış. Hiç bilmiyordum. Harp oldu bitti...
Bir adam vardı, Plonpet mi neydi, bir adam
öldü, diktatör. Öldürdükleri adamların kafa-
tasından yığın yapmıştı. Neydi o Prens Suri-
nam. Bir şeyler vardı. Nahukku unuttum ismi-
ni. Bir de bir komünist taraf vardı, Lahost'ta
Lahost'ta böyle dergilerde gördüm, kafatas-
larından tepe yapmış. Öldürdüğü adamların
kafatasları...

Allah öyle zulme mâruz bırakmasın. İzzet
itibar içinde, imanla, mü'min-i kâmiller ola-
rak yaşamayı nasip etsin.

Muhterem kardeşlerim!

Allahu Teâlâ hazretleri *Azîzün*, izzet sahibidir; *Züntikâm*, intikam sahibidir. Günahkârlardan, âsilerden intikamını alır. Mü'minlerden vefasız olanlar, günaha sapanları tevbe etmezlerse cezalandırır. Onun için, Cenâb-ı Hakk'ın yolunda sadakatla yürüyelim. Hatalarımıza tevbe edelim, bir daha yapmaya gayret edelim.

Allah bizi belalara, intikamına mâruz bırakmasın. Kahrına gazabına uğratmasın. Sevdiği kul olarak yaşayıp huzuruna sevdiği kul olarak varmayı nasip eylesin.

el-Fâtiha!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

9 Cemâziye'l-Evvel 1421 / 09.08.2000

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

